

PIŠETA IN UREJUJETA:

Lojze Košorok
in Pavla Gruden

Ob prilici srebrnega jubileja "Sv. Barbare" ustanovi član in takratni tajnik Franc Kovačič sprejema priznanje za svoje delo.

Pol Stoletja Vztrajanja

Neizmerna je lepota naše domovine. Vendar skopom nam je bil odmerjen kos kruha: "s trebuhom za kruhom". Slovenci romamo že stoletja po svetu, da bi najdemo večji zalogaj. Morda usoda ali zgodovinske posledice maledga naroda? Tako je pred več kot 50timi leti zaneslo marsikaterega Slovence v nemške, francoske, nizozemske in belgijske premogovnice.

V južnovzhodnem delu Nizozemske, ob nemški meji leži pokrajina Limburg, katera je porasla z borovimi gozdovi in resjem. V istoimenski pokrajini preko reke Moze - Maas - proti zapadu v belgijskem Limburgu leži vasica Eisdendorf. Tudi tu so pred 70timi leti ali več našli bogato ležišče črnega mehko-smolnatega premoga. Iz te revne vasice je polagoma nastajalo veliko naselje, vzporedno s črpanjem premoga v Bogatem rudniku. Iz te revne vasice je polagoma nastajalo veliko naselje, vzporedno s črpanjem premoga v bogatem rudniku. Iz te revne vasice je nastala veliko naselje in delavška kolonija z imenom Eisdens: dandanesjne dni ko se še razvija se imenuje Eisdens-Maastrichelen.

Tako se je tu znašlo kar veliko število Slovencev, rudarjev. Kot pravijo okrog 1400 po številu. Toda tu sem jim ni cedilo samo mlako in med. Zato so pred 50tmi leti ustanovili svoje društva ni bila samo duhovna in kulturna potreba temveč tudi socialna. Društvo je baziralo na samopomoči, bilo je podporno društvo, podobno kot SNPJ v Ameriki. Takrat rudarji niso bili zeleni kot je to dandanes, niso imeli bolniške blagajne, penzij, brezposelnih podpor itd. Kot kuje niso mogli biti takrat včlanjeni v strokovne zveze. Torej pomagali so si sami, preko svojega društva. Seveda so ti preprosti kmečki sinovi - rudarji gojili slovensko pesem in besedo. In to krepko iz domovine so poklicani učitelja, ki jim je vodil knjižnico, pevski zbor, učil jih je igre, vodil administracijo v društvu, ter učil njihove otroke slovensko. Seveda plačevali so ga sami. Tako so dosegli zavedljive uspehe na društvem polju.

Vse tako do druge svetovne vojne. Nemški škorenj je pregazil tudi Belgijo. Slovensko društvo so Nemci prepovedali, knjige, društveni prapor in arhiv so člani skrili. Veliko Slovencov je zapustilo Eisdens. Vojna vihra jih je razgnala povsod po takratnem velikem Rajhu. Nemci so rudnik modernizirali, da bi čim več istisnili iz njega. Premog je bil važna surovina. Iz njega so delali bencin in razna olja, baje celo margarino! Po vojni vihri so se Slovenci zopet organizirali pod istim praporom, vendar zelo okrnjeni, veliko se jih nveč vrnilo, nekateri so se vrnili v domovino, veliko jih je pomrlo. Začeli so znova s kulturnim delom.

Rudniku 20 let, v redkih primerih več, si dodelal. Prah se ti vsede na pljuča in ti jih razje. Ko bi moral v pokoj, da si na leta navzges vsaj sonca, ležiš nekje v kakem senatoriju in kašlaš, vse dotlej da ne izkašlaš svojih pljuč in ležeš v prerani grob. Star komaj kaj na 50let, če ti ni preje v rudniku podslilo ali polomilo kosti. Taka je usoda rudarja, tako so živelj in umirali naši rojaki v Eisdenu. Tako po

drugih radarskih revirjih na Nemškem, Francoskem ali Nizozemskem. Tako so našli prerani grob moji znanci društveni delavci pri društvu Sv. Barbare v Eisdenu. Dolga vrsta vas je poznal sem vas preeej. Štefan Rogelj, Globokar, Mastnak, Globenvnik, Mrak, Mastnak, Kovačič, Klavžar, Mrak, Petelin, vseh ne morem našteti, vseh tudi ne doseže moj spomin. Vendar vse ste delali in trpeli nadzloveško vse iz ljubezni do svojih družin. Ljubili ste svojo domovino, tudi za to ste veliko žrtvovali, ljubili sta slovensko besedo in slovensko pesem, s pesmijo na ustnih ste umirali, zato se vam vsem ob tem lepem jubileju klanjam vašemu spomini.

Vsem ostalim članom pa moje čestitke in obilo nadaljnih lepih uspehov pri društvem delu!

Lojze Košorok

Uspeh Ljubljanskega Baleta

V Wiesbadnu ovajce na odprtji sceni - Povabilo za leto 1980

Ljubljanski balet SNG se je vrnil z dvodnevnega gostovanja na mednarodnem majskev festivalu v Wiesbadnu. Zahodnonemškemu občinstvu so 19. in 20. maja predstavili na matiniji in dveh večernih predstavah v Hessenski državni operi šest krajših baletov, ki so bili razen obnovljeno postavitev "Čudežnega mandarina", Bele Bartoka izbrani iz repertoarja zadnjih petih let.

Naneslo je, da je tudi mene življenska pot zanesla ravno v Eisen. Tu sem prvič v življenju okusil, kako se zaslubi naš vsakdanji kruh. Tako sem tu začel svojo "kariero" ko knep in kako je sladki kruh rudarja, čeprav je bel in namazan za maslon. Seve me tam niso obdržali dolgo. Klub temu imam lepo spomin na Slovence v Eisdenu. Peli smo v zboru pod vodstvom že dolgo pokojnega Štefana Roglja, igrali igre in gostovali med Slovencami po drugih naseljih in še marsikaj. Z zanimanjem sem pregledoval društveni arhiv in ko je društvo praznovalo 25. letnico svojega obstoja 26. julija 1954. sem kot takratni odbornik na svečani proslavi podal kratko poročilo društva, bolje rečeno zgodovino društva.

Tako pred petindvajsetimi leti. Letos so praznovali 26. maja pedeseto letnico! Lep jubilej, lepo praznovanje. Klub vsemu so se obdržali, kljub majhnemu številu so šli krepko naprej. Tudi domovina jim je pomagala, da so se obdržali. Danas jim ne manjka slovenskega čitalja, tam lahko poslušajo radijske oddaje iz domovine, hodijo domov na obiske in izlete z otroci. Danes imajo zopet svojo učiteljico, svoje društveno glasilo, šolo in še marsikaj. Tudi tam se je našel nekdo, ki je pred leti že tako maloštevilno društvo delil v dvoje: v leve-grešne kozle in desnopravoverne, to takrat, ko ni bilo kaj deliti! Vendar ostali so stari veterani in so zdržali do konca, od ustanovitve do zlatega jubileja, to so Trkajevi, Smrke in še kdo in seve otroci prvih pionirjev.

Misel mi poleti za 25 let nazaj. Dolga vrsta kmečkih sinov, ki so zapatili travnike in polja, zamenjali plug in motike za kramp in kladivo, ter sonce za rudarsko sverško. Zakopali so se tisoč metrov globoko pod zemljo in trgali iz zemeljskih nedrij črno zlato, da si zasluzijo vsakdanji kruh za sebe in svoje družine. Delo rudarja zahteva pogum in nadčloveške napore. Vsakega grizljaja se ne drži samo znoj temveč tudi kaplja črne kri. Ko si delal v

postajami, zlasti pa ljubljansko RTV hišo, v prihodnje ne bo šlo. Tu pričakujejo ustrezno pomoč pri posredovanju glasbe, pri izobraževanju bodočih sodelavcev in na drugih področjih sodelovanja.

Stalne radijske oddaje v slovenskem jeziku so nedvomno velika pridobitev, govore prvi odmevi, saj pomenijo poleg dosedanjih oblik informiranja narodnosti novo obliko pa tudi ustreznejšo možnost, kot je bil zdaj zgolj časopis.

Prva oddaja za porabske Slovence

GYOR. - Radio Budimpešta, studio Györ je pripravil v maju prvo oddajo za porabske Slovence. Tako je tudi naša narodnostna skupnost, sicer pozno, dobila radijsko oddajo v materinščini. S slovensko besedo se bo gyorski radio odsek oglašal vsaka dva tedna po četrte ure, kasneje pa bodo oddaje pogosteje in tudi dalje.

V prvi slovenski oddaji je uvodoma govorila tudi Erika Glanz, podpredsednica demokratične zveze južnih Slovanov v Budimpešti. Povedala je, da so radijske oddaje iz studia v Györ rezultat razvoja narodnosti politike na Madžarskem, zlasti pa sklepov in rezolucij, sprejetih na zadnjem narodnostenom kongresu.

Poleg drugega.

Se bodo potrej poti še bolj krepile vezi med Železno županijo, v kateri živijo Slovenci in Pomurjem oziroma s Slovenijo, kajti brez sodelovanja za nekaterimi slovenskimi radijskimi

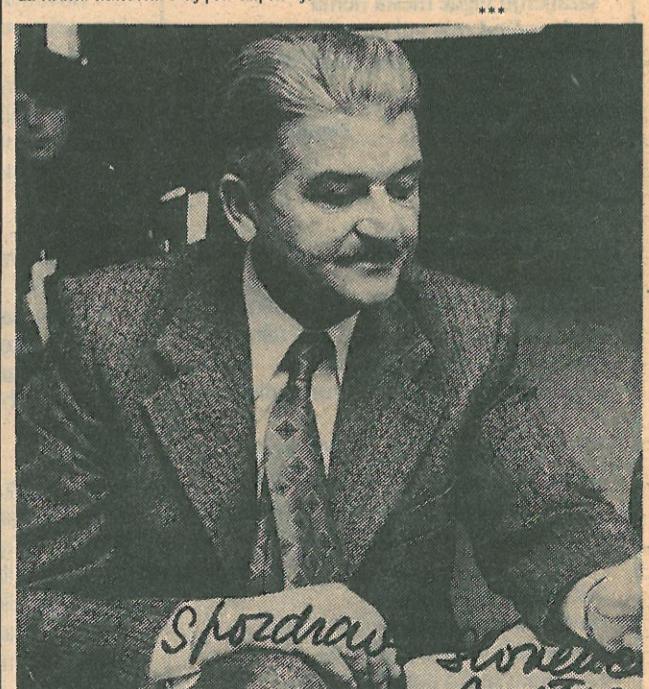
Slovenska etnija TV

Kar Po Domače..

Ne bo škodovalo še se enkrat malo pomenimo o naši televiziji. Kakor vidim in slišim so se duhovi že razgibali. Škoda je le to, da smo doslej samo mislili na etnične TV oddaje, saj smo imeli že nešteoto prilik za filmanje ravno v ta namen. Zato se moramo doslej naprej resno pripravljati da bomo imeli kaj pri roki čim se za to ukaže prilika. Upam, da se bo društvo "Planica" v Wollongongu kmalu odrezalo s, kmecko ohocijo, saj so posneli nekoliko filmov. Bilo bi tudi odlično če bi sestavili vse tri filme o odkritju naših treh spomenikov: Čankarju, Prešernu in Zupančiču. Saj so že v zgodovini multikulturne Avstralije in brez vsakega dvoma moremo biti ponosni na tri kulturne pridobitve. Že pred dvema tednom se omenila nekaj točk, ki jih bo prav lahko razviti za TV. Pozabila pa sem omeniti tudi naše odične kuharice, posebne tiste, ki znajo speci potice iz shajanjega testa, in flanate, da se kar v upih u stih. Nikakor pa ne smemo pozabiti na našo mladino. Ona gre s časom naprej in ve marsikaj česar mi ne vemo. Vsekakor si moramo vse kar mislimo prikazati na TV pripraviti tudi na papirju in sicer v obeh jezikih. Tudi napovedovalko ali napovedovalko bomo našli. Upam, da smo bili vsi prav zadovoljni, ko smo 2. junija videli in slišali Jugoslovena g. Lušča, ki je po rodu Hrvat. Bil je glavni napovedovalec in morem se mu priznati, da je s poklicno večino vršil svoje delo. Tudi pojavo ima kot vltvo na TV. Seveda moramo vse trezno premisliti kaj je in kaj ni za TV. Da bi ustvarili zadovoljiv program se moramo vživeti v gledalec in kamero. Ni vse za TV. Marsikaj se s kamerom ne da prikazati. In marsikaj gledalec tudi ne bi zamalo. Pokažimo predvsem le to, kar je čisto slovenskega. Ko že govorimo o gledalcih se moramo zavedati, da je TV duhovna in materialna podoba časa in prostora, in da je gledanje fizično dejanje pri kateremu gledalič vidijo - to pa je duhovno, ustvarjalno dejanje. Torej važno je kakšno sliko si bo gledalec o nas ustvaril.

Na vsak način se moramo popolnoma oddaljiti od hekaterih smešnožalostnih malomečanskih pojavov, ki jih je videti pri prirejanjih za klubske programe. Obnašamo se včasih kakor vaška gospoda, ki se bori za vidnejša mesta in za to, da bi se čimvečkrat slišalo njenjo ali njegovo ime. Tako obnašanje je pomilovanja vredno. Nimamo vezulnikov, da bi nas predstavljali. Morda bo tudi za to prišel čas. Za enkrat se gre za predstavljanje naše skupine, ne osebne, ampak narodne kulture.

Veliko govorimo o kulturi. Toliko je imamo pa se vendar vačkrat sliši, da nismo kulturni. Kaj pravzaprav je

Naprosila sem našega filmskega režisera g. Dušana Povha, ki se je pred kratkim nahajal med nami, da nam pošlje sliko iz prvih dñih slovenske filmske dejavnosti, ko so Jakac, Marinček, Pavlič, Kuessel in Povh orali ledino naši filmski

Pavla Gruden.

To je punina života mog

Puninu mog života to sačinjavaš ti.
Ko jutarnja rosa tako se cakliš.

Razmišljam o punini života mog, slušam rad motora tog, Avion!

Puninu života mog nosi; Srce brže kuca mi, ah tu si.

Gledam, k meni ideš radosno. Tvoje lice se crveni. I kroz život odlazimo u ljubavi odjeveni.
"To je punina života mog"

Šahić Avdo.

Poslednji Jecaj

Potamnele zvezde s balkanski visina od morave plodne s bosanski planina,

Iz tudine viču galame i prete izgubiše slavu zlatne opale iz tudine pliju na tlo zemlje svoje gde šumore breze i borovi stoe,

Vi orlovi beli slomljene krila i sada je vama rodna gruda mila da pod borom stariš ti odmoriš krila i da pješ vode sa studenca svoga onda nebi više uzdisaja bilo?

Kad jecati moraš onda jecaj tiho da nečuju ljudi date duša boli od jecaja vaši tuge pa i bola što sijete kosti od pola do pola zaplako bi herkul bog sviju heroja,

U tudini živiš slomljene krila uzdisaje deliš tudim vetrovima kad zarastu krila tad kreni polako ka studencu tvome ispod brda tvoga kad popiješ vode samo čašu jednu tad će rane proći ko da nisu bile.

Razumite mene i meni je teško ali sažaljenju nigde mesta nema kad pročitaš ovo tad razmisli malo Dal je vredno živet bez ikoga svoga?

Danilo Burić

Sećam Se

Sećam se detinjstva, nije davno bilo, al' od onda do danas sve se izmenilo. Tad' je bila sreća i jedina radost, sada žive uspomene na tu runu mladost.

Dva rođena lika, u mom' srcu stoje, Oni su jedino olikeće mladosti moje. Oni su me svojom toplinom uvek grejali, iz starih srca sreću za mene vejali.

Ali eto i to je prošlo, novo vreme donelo je svoje breme. Moga dedu zemlja je pokrila, a na baku senka bolesti se svila.

Kad se svega setim, srce mi zaječi i nikad' se rana neće da izleći. Osećam da odlazi, sve toplo i meko, neće biti nikog' da mi kaže čerko.

Vera Stojanović

Svi radovi konkurišu za 'Njegoševu nagradu'

Vraćena Vjera u Život

Znala bih satima promatrati ljudi i okolicu sa balkona svoga stana, uživajući u suncu i ljetu koje je bilo na samom početku.

Gledala bih ljubavne parove tjesno pripajene za koje očito vrijeme nije predstavljalo ništa, jer njihov svijet činilo se, bio je daleko od stvarnosti, gdje se svi problemi današnjice zaboravljuju. Ponekad moj bi pogled odlutao bez cilja, tražeći u sanjarenju ostvarenje svih onih malih želja, koje su ležale duboko u srcu bez nade u ostvarene. Nerado bih se vraćala u stvarnost, mrzila sam samoču i zavidela svim onim parovima, koji su šetali ispod moga balkona dalje niz ulicu smijući se ili zastajući na momente izmjereni kratki poljubac, niti ne primjećujući moju prisutnost.

Postala sam čutljiva, kriveći sve i svakoga za moju useamlijenost. Izgubila sam vjeru u ljudi i znala duboko u sebi da to ne vodi ničemu izuzev još većim patnjama i pritajenom bolu koji me je prožirao, odražavajući se danonice na mome ispijenom licu.

Bilo je besmisleno odreći se svih užitaka života, ali još više besmisleno prihvatići, jer to nije vodilo ničemu izuzev poniženju, čega sam imala i suviše u životu. Izgradila sam svoj svijet u samoči daleko od realnosti, ne želeći da budem još jednom povrijedena i ponižena, na neki način prkoseći sudbini što sam uspjela izbjegi svim životnim niskostima.

Prihvatala sam samoču kao nešto neizbjježno, tječeći se, da ima još ljudi čija je sudbina slična mojoj, i da biti sam nije toliko strašno, jer to je bio čitav svijet snova i sanjarenja pristupačnih samo nama.

Danima bih tako provodila vrijeme, želeći da sve ostane isto, bojeći se promjena na koje nisam bila psihički spremna. Na kraju odbacila sam i posljednju sumnju da bi se moglo nešto promjeniti, jer bila sam izolirana od svijeta nezanimljiva okolini (kako sam samtrala u duši) sve dok jednoga dana instiktivno nisam osjetila da me netko promatra. Bio je to naivan i pomalo znatiželjan pogled, pogled koji mi se činio toliko prijateljski, da sam i ne razmišljajući mahnula rukom, na što sam na svoje čudenje začula jedan veselo "Haj" i za čega je sljedila bujica riječi na koje u prvi momenat nisam bila spremna.

U svemu tome bilo je nečega toliko romantičnog pogotovu kada sam shvatila da smo susjadi, da sam nesvesno započela svoj razgovor sa njim čudeći se i sama sebi i toj nagloj promjeni.

Najednom sve je bilo drugačije, nestalo je sve one monotonije, shvativši da nisam više toliko usamljena, pogotovu kada mi je bilo ponudeno prijateljstvo na jedan tako zanimljiv i romantičan način.

Nakon nekoliko dana, našla sam se i sama u toj vrevi na ulici, ruku za ruku sa mladićem koji mi je ponudio svoje prijateljstvo, ni sama ne shvaćajući da se u meni rodilo jedno novo čuvenstvo, nova želja za životom

i želja da budem voljena...

Nisam mogla da prepoznam više u sebi osobu od prije nekoliko dana, čutljivu i usamljenu, nestalo je potištenosti, nepovjerenja i bila sam zaljubljena, što mi se činilo poput najljepšeg sna. Ponekad bi na njegov pogled zbumjena, pobrkala redoslijed riječi. Bila sam sigurna da ſu to najljepše plave oči koje sam vidiela u životu. A on bi se slatko nasmijao mojoj zbumjenosti pogadajući moje osjećaje.

I taj topli i iskreni smijeh vratio mi je vjeru u ljudi, nadu u život, jer više nisam bila sama, naša samoča bila je dio nas i ljeta koje se je bližilo kraju.

Katarajn-Capari Štefica

Brana Crnčević duga PIŠI KAO ŠTO ČUTIŠ

**Od svih pogleda na svet
najžalosniji je
poslednji.**

**Pre rata nismo imali
ništa, a onda su došli
Nemci i uništili sve.**

**U mozgu postoje čelije,
u srcu komore, kakav
koncentracioni logor
u svakoj glavi.**

I posle svega, "plagijati"

I ako smo pre nekoliko brojeva objavili da izvrsni "pesnici", koriste pesme poznatih pesnika, kako bi im se ime našlo u našem listu, izgleda da mnogi nisu obratili pažnju na naš "osvrт".

Tako na primer u Našim Novinama: Br. 71 od 14.05.1979. objavili smo "AFORIZME" S. Vacića, koji su bili veoma dobro sročeni. Međutim, ovih dana smo saznali, da je i gospodin Vacić prisvojio nekoliko tudiš aforizama i poslao ih nama za objavu kao dokaz, prilažemo isočak iz beogradske "Duge" iz koje je G. Vacić prepisao jedan aforizam.

Molimo naše čitaoce da budu korektni prema onima koji daju sve od sebe kako bi napisali nešto vredno objavljivanja.

Bez Tebe

Svu noć sam slušala
Kako kreći sova,
Na mračnom drvetu
Blizu moga krova.

Vetrom opasana
Drhtala je trava,
U takoj se noći
Ne može da spava.

Još jedna je zora
Bez tebe svanula,
Iz olujnog vetra
Pesma se čula.

Bez tebe su zvezde
Postale sve manje,
Videla sam jednu
Kroz slomljeno granje.

Vera Horvat

Uveo Cvet

Kod mutog prozora
Sedela sam sama,
Dočeka me zora
Tužnu u suzama.

Reci draga zoro
Gde si noćas bila?...
Zašto tako sporo
Ti dolaziš mila?!

Sreću mi se nuda
Da si ga videla,
Reci meni sada
Zoro moja bela.

Dal'še možda ženi
U dalekom svetu?...
Il'se vraća meni
Svom uvelom cvetu?

Vera Horvat

Buket Cvijeća

Osvanulo jutro svježe
bliješteći pod plaštovom rose
mlade žene poranile
u korpama cvijeće nose.

Poranile na pijacu
da zauzmu mjesto sprjeda
poredale cvijeće brižno
plavo, žuto, boje meda

Uzela sam buket cvijeća
očima ga milovala
privila na grudi nježno
da latica nebi spala

Jednom sam ne tako davno
sa buketom sva u bjelom
sreću svoju nježno snila
ali san se rasprhuo
u crnini ja sam bila

Ostao je buket cvijeća
i bjelina netaknuta
nestalo je nježnih snova
moja sreća prekinuta

Katarajn - Capari Štefica